

Cestovní zpráva

Pracovník: **Jiří Fišer**

Akce: **Školení o tvorbě geografických autorit**

Datum konání: 13. 9. 2016

Místo konání: Národní knihovna, Klementinum

Klíčová slova: katalogizace – geografické autority – autoritní záznamy

Program akce:

- 10³⁰ až 12⁰⁰ – Teoretická část
- 12³⁰ až 14¹⁵ – Praktická část

Průběh akce

Školení probíhalo na půdě Klementina v podání paní Marie Balíkové a její kolegyně Narcisy Podhradské, nutno dodat, že intenzivně a to zejména v první části. Musím proto vyzdvihnout fakt, že jsme všichni dostali vytištěné podklady s přehlednými příklady, neboť není v lidských silách pojmut celý komplexní soubor pravidel na „jeden záťah“.

A jednoduchá ona pravidla rozhodně nejsou. Abych to uvedl na pravou míru, základní myšlenka jednoduchá je. V geografické autoritě najdeme její jméno v záhlaví, identifikující doplněk, odkazy viz., zdroje a zeměpisné souřadnice. Jednoduché jsou i základní principy. Data musí být jednoznačná, objektivní, standardizovaná, strukturovaná a strojem čitelná. Vcelku rozumná opatření, jimiž se víceméně řídí i ostatní autoritní záznamy.

Kde se tedy bere ona složitost? Soubor geografických autorit se totiž otevřel „světu“. Používají jej i další paměťové instituce, nejenom knihovny. Dá rozum, že galerie, muzea, archivy, oborové repozitáře a další mají své specifické požadavky, rozdílné od požadavků knihoven. Co stačí

jedněm, je pro druhé málo. Co druhým připadá přesné, je pro první nedostatečné. Vyhovět se však musí všem.

Další věc, v geografických autoritách nalezneme: sídla, části sídel, státy, samosprávní celky, hory, vrchy, řeky a povodí, potoky, jezera, pohoří, jeskyně, propasti, kontinenty, poloostrovy, ostrovy, souostroví, pouště, pánve, gejzíry, sopky, moře, mysy, zátoky, bažiny a močály, dálnice, silnice, železnice, trasy, rozhledny, oblasti, archeologické lokality, národopisné oblasti, parky a rezervace, nově také geologické útvary jako vrásnění, souvrství či oblouky (pro geologická pracoviště)... to je jenom orientační výčet. Vůbec všechny entity, které lze nalézt na nebo v zemském povrchu, můžeme zařadit do geografických autorit. Stálé jevy jako vzdušné a vodní proudy nepočítáme.

Přičtěte k tomu, že od všech mohou existovat jejich minulé, zaniklé variety i že některé z výše uvedených projevů matky přírody či člověka jsou součástí a to i několika větších celků, případně že mají orientaci, a rázem to začíná být zajímavé.

Problém není v tom to správně popsat, ale jak co správně popisovat. Co už je hora a co jen vrch? Sopka, nebo hora? A co pojem velehory? Jaké řeky je to přítok a z jaké strany? Do kolika států zasahuje pohoří? Kde je pramen a kde ústí? Jaké je nejbližší okresní město? Jaký je německý název? Jaké je místní jméno? Nemá tohle zahraniční sídlo u nás známou a používanou českou variantu názvu? To všechno i jiné věci musíme brát v úvahu.

To všechno i jiné věci se musí nějak standardizovat.

Samozřejmě, všechny geografické autority se vytvářejí podobně, jinak by to bylo neúnosné. Nevytváří se však zcela stejně a navíc existují výjimky, vycházející, řekněme, z obvyklého úzu.

Tvořit geografické autority není těžké, není to nicméně úplně triviální. Naštěstí v naší knihovně si v naprosté většině vystačíme s těmi, které jsou už hotové. Jen drobná poznámka, pokud je předmětem historický státní útvar, bude tento i ve věcném záhlaví.

Co říci závěrem? Snad jen to, že tohle je budoucí cesta našeho oboru. Nesmí se uzavřít do sebe, ale stát se mostem mezi různými institucemi, třeba právě tím, že poskytne soubor autorit.

Naším oborem myslím akademické knihovnictví, které musíme rozlišovat od knihovnictví veřejného a odborného. To kvůli čtenářům, akademické knihovny mají jiné, než veřejné nebo odborné. Každá čtenářská obec má přirozeně trochu jiná očekávání. Každá knihovna je proto trochu jiná, poskytuje trochu jiné služby.

Když už jsme u té budoucnosti, rozdíly mezi těmito třemi směry se budou prohlubovat. Pouhá katalogizace přestane stačit, už teď můžeme pozorovat, že se pomalu ale jistě mění na informační architekturu fondu, nebo by alespoň měla. To protože kvalitní knihovnická metadata, záznamy a autority, budou stále více ceněna. A budou stále více ceněna, protože je neumí vyrobit stroj. Ano, stroj zvládne udělat katalogizační záznam, ale není schopen zvládnout informační architekturu, neboť stroj neumí tvořivě myslet. Soubor geografických autorit je právě svým otevřením takový malý odlesk budoucnosti.